

Ką svarbu žinoti tėvams vaikui pradėjus lankyti mokyklą

Vilniaus Emilijos Pliaterytės progimnazija, 2019 m.

- ▶ Vaiko ėjimo į mokyklą pradžią galima vadinti tam tikra tėvystės krize, nes vaikas pereina iš vieno psichosocialinio raidos etapo į kitą.
- ▶ Ne tik vaikui, bet ir jo tėvams kyla naujų svarbių uždavinių, randasi naujų vaidmenų.

- ▶ Vaikas pirmą kartą susiduria su labai aiškiais formaliais reikalavimais ir pareigomis, kurių vykdymo sėkmė turi įtakos ir jo tolesniam gyvenimui.
- ▶ Asmeninė tėvų mokyklinė patirtis gali paveikti vaiko santykį su mokykla, mokymusi ar mokytoja.

6-7 m. amžiaus tarpsniui būdingi bruožai

- ▶ Aktyviai užmezgami kontaktai, mėginama atrasti savo vietą bendraamžių terpėje, mokomasi bendradarbiauti.
- ▶ Savęs vertinimas priklauso nuo aplinkinių vertinimo.
- ▶ Nepastovūs tarpasmeniniai santykiai, dažnai keičiasi žaidimų draugai.
- ▶ Silpnai reguliuojamos emocijos.
- ▶ Trokšta saugumo, aiškumo, struktūros.

6-7 m. amžiaus tarpсниui būdingi bruožai

- ▶ Bijo rizikuoti, suklysti.
- ▶ Sunkiai sekasi pasirinkti, nori turėti viską.
- ▶ Sunkiai sekasi prisitaikyti, prisitaikymo reikalauja iš kitų.
- ▶ Labai jautrūs, juos dažnai reikia padrąsinti, tada tikėtina, kad lengviau įveiks iškilusius sunkumus.

6-7 m. amžiaus tarpsniui būdingi bruožai

- ▶ Sunku priimti bet kokią kritiką ir bausmę.
- ▶ Didžiulis noras laimėti.
- ▶ Kol lydi sėkmė, vaikas pilnas entuziazmo, pastangų, tačiau jei nesiseka - pyksta ir verkia.
- ▶ Nori būti dėmesio centre, tačiau nevisiškai pasitiki savimi.
- ▶ Mąstymas - vis dar egocentriškas ir magiškas. Kai kuriose situacijose sunkiai skiria realybę nuo fantazijos.

Svarbūs socialiniai įgūdžiai pradėjus lankyti mokyklą

- ▶ **Orientuotis erdvėje:** mokyklos patalpose, žinoti kelią į mokyklą ir namo ir kt., žinoti, kur sąsiuvinio lapo kampas, kraštas, vidurys, kairė ir dešinė, viršus ir apačia, ir pan.
- ▶ **Orientuotis laike:** suvokti metų sandarą, savaitės struktūrą, dienotvarkę, suprasti laiko tėkmę (valandos, minutės, rytas ir vakaras, savaitgalis, atostogos ir kt.).

Svarbūs socialiniai įgūdžiai pradėjus lankyti mokyklą

- ▶ Pasirūpinti savimi: apsirengti ir persirengti, laiku nueiti į tualetą, tinkamai tvarkyti savo asmeninius daiktus, sutvarkyti darbo vietą, mokėti paprašyti pagalbos, kai nepavyksta susitvarkyti pačiam.

Svarbūs socialiniai įgūdžiai pradėjus lankyti mokyklą

- ▶ Suvokti ir gerbti savo ir kitų vaikų asmenines ribas.
- ▶ Suprasti taisyklių svarbą ir stengtis jų laikytis.
- ▶ Gebėti išbūti ilgą laiką apsuptas kitų bendraamžių.
- ▶ Mokėti dalytis suaugusiųjų dėmesiu.
- ▶ Gebėti toleruoti nesėkmę.

Svarbūs pažintiniai gebėjimai

- ▶ Atmintis
- ▶ Dėmesys
- ▶ Suvokimas
- ▶ Mąstymas
- ▶ Akies–rankos ryšių išlavėjimas
- ▶ Kalbos išsivystymas

Įvairiapusis vaiko lavinimas

- ▶ Kai kurie mokslininkai teigia, kad 80 proc. savo žinių vaikai įgyja už mokyklos ribų.
- ▶ Informaciją smegenys įsimena ir suvokia tik susiejus ją su ankstesnėmis žiniomis.
- ▶ Kuo įvairesni vaiko gaunami stimulai, tuo didesnė tikimybė, kad naujos žinios susiras vietą, kur galės “užsikabinti”.

Pirmoko adaptacija mokykloje

- ▶ **Adaptacija** - tai procesas, kurio metu mokinys bando, prisitaikyti prie naujos aplinkos (naujos mokyklos, jos taisyklių, naujų klasės draugų, mokytojų).

Pirmoko adaptacija mokykloje

- ▶ Adaptacijos periodas gali tęstis nuo 2-3 savaičių iki pusmečio.
- ▶ Tai priklauso nuo daugelio faktorių: individualių asmenybės savybių, gebėjimo bendrauti su aplinkiniais, mokymo programos sudėtingumo ir vaiko pasirengimo mokyklai lygio. Ne mažiau svarbus ir artimųjų palaikymas.
- ▶ Adaptacijos trukmė - individuali, tai tęstinis procesas.

Kaip padėti vaikui adaptacijos laikotarpiu?

- ▶ Parodykite pagarbą naujai vaiko veiklai, kurios negalima atidėti ar nutraukti.
- ▶ Padėkite vaikui užmegzti tinkamą ryšį su mokytoja, priimti ją kaip autoritetą.
- ▶ Palankiai atsiliepkite apie mokyklą ir mokymąsi.
- ▶ Būkite atviri keičiantis informacija su mokytoja apie vaiką.

Kaip padėti vaikui adaptacijos laikotarpiu?

- ▶ Susipažinkite su mokyklos, klasės bendruomenės kultūra, normomis, taisyklėmis, tradicijomis ir padėkite vaikui jas suprasti ir jų laikytis.
- ▶ Nesistenkite apsaugoti vaiko nuo nesėkmių, bet mokykite jas įveikti. Leiskite jam klysti ir pasimokyti iš klaidų.
- ▶ Labai svarbus yra pastovus dienos režimas - tai yra aiški, suskirstyta dienos eiga su patikimu ritmu ir saugiais ritualais.

Mokymosi motyvacijos kūrimas

- ▶ **Motyvacija** skatina ko nors imtis arba nutraukti veiklą. Ji padeda priimti daugybę sprendimų, kuriuos kiekvienas žmogus sąmoningai arba nesąmoningai kasdien atlieka.
- ▶ Vienas stipriausiai motyvuojančių veiksmų yra tėvų domėjimasis vaiko mokymusi ir jo mokykliniu gyvenimu, jo gebėjimais ir interesais.
- ▶ Vaiko galimybė su tėvais pasidalyti išgyvenimais ir nesėkmėmis.
- ▶ Savarankiškumo didinimas = motyvacijos didinimas.

Mokymosi motyvacijos kūrimas

- ▶ Reguliarių pareigų namuose turėjimas palengvina mokyklinės disciplinos laikymąsi.
- ▶ Gebėjimas atidėti savo poreikius, išbūti frustraciją, kai nepatenkinami norai, moko vaikus ištvermės gilintis į ne visada įdomią mokymosi medžiagą.
- ▶ Labiau savimi pasitikintys vaikai turi didesnę motyvaciją nei nepasitikintys.
- ▶ Sėkmė mokykloje priklauso ne tik nuo vaiko gabumų - pastangos ir ištvermė yra lemiami veiksniai siekiant rezultatų.

Mokymosi motyvacijos kūrimas

- ▶ Gebėjimas susidoroti su negatyviais jausmais.
- ▶ Emocijų pažinimo ir reguliavimo vaikai mokosi iš tėvų.
- ▶ Neigiami jausmai nurimsta, kai vaikas juos parodo ar išreiškia, o tėvai pastebi, atspindi, supranta bei patvirtina, kad galima taip jaustis.

Poilsio svarba

- ▶ Tik tas, kuris moka ir pailsėti, gali išverti mokyklos kasdienybės spaudimą.
- ▶ Vaikams reikia laiko nieko neveikti.

Vaiko sunkumams mokykloje turi įtakos:

- ▶ Vaiko savijauta šeimoje, šeimos narių tarpusavio santykiai.
- ▶ Dinamiškas gyvenimo tempas ir tėvų užimtumas.
- ▶ Pokyčiai šeimoje (kūdikio gimimas, darbo keitimas ar netekimas, persikraustymas į naują gyvenamą vietą, skyrybos, šeimos narių ligos, netektys, smurtas, priklausomybės ir pan.)

- ▶ Tai reikalauja iš vaiko daug psichinės energijos, pastangų išlaikyti emocinę pusiausvyrą.
- ▶ Todėl vaikas gali prasčiau mokytis, sunkiau susikaupti, jam gali būti sunkiau įsitraukti į popamokinę mokyklinę veiklą.
- ▶ Elgesyje gali pasireikšti padidėjęs agresyvumas, dirglumas, demonstratyvumas, atsiribojimas nuo aplinkinių.

Jei jūsu vaikas turi emociju ir elgesio sunkumų:

- ▶ Bandyti suprasti vaiko netinkamo elgesio priežastis.
- ▶ Pasakyti vaikui nekaltinant, ko iš jo tikimasi mokykloje.
- ▶ Kartu su mokytoja apgalvoti galimus vaiko netinkamo elgesio įveikimo būdus, sudaryti elgesio keitimo planą.
- ▶ Ieškoti specialistų pagalbos.

Mokykliniai susitarimai su vaiku

- ▶ Niekada nepraleisti pamokų (išskyrus ligos atveju) ir rytais laiku atsikelti.
- ▶ Neturi kilti abejonių, kad būtina ruošti namų darbus, tačiau kaip ir kada tai atlikti - gali nuspręsti jūsų vaikas (kartu su jumis). Aptartas laikas turėtų būti pastovus.
- ▶ Jeigu susitarimų vaikas nesilaikė - reaguokite nuosekliai. Iš pradžių išsiaiškinkite, kas atsitiko, kad jūsų vaikas nepaisė susitarimo.
- ▶ Susitarimo nesilaikymo pasekmės turi būti adekvačios ir vaikui žinomos iš anksto.

Tėvų pagalba vaikams mokantis

- ▶ Pasirūpinti tinkama darbui aplinka.
- ▶ Siekti, kad vaikai laikytųsi tinkamos dienos tvarkės.
- ▶ Neperkrauti vaikų popamokine veikla.
- ▶ Suteikti pagalbą ruošiant pamokas, kai iškyla sunkumų.

- ▶ Vaikai kaip galima anksčiau turėtų perimti atsakomybę už savo mokymąsi, tačiau kartu neturėtų jaustis tėvų palikti likimo valiai.

Tėvų pagalba vaikams mokantis

- ▶ Paprastai dėmesio koncentracija didžiausia prieš ir po pietų: 9.00 - 11.00 ir 14.00 - 16.00 val., tačiau kiekvienas vaikas turi individualų bioritmą.
- ▶ Pirmokai namų darbus turėtų ruošti ne ilgiau kaip pusvalandį.
- ▶ Ruošiant pamokas: klausimais išveskite vaiką į teisingą kelią ir paskatinkite savarankiškai mąstyti, pasiūlykite jam reikiamą priemonę, pvz. enciklopediją.
- ▶ Atliktas užduotis peržiūrėkite, tačiau klaidas vaikas turėtų rasti pats. Vaikai mokosi įvertinti savo darbo kokybę.

Kaip kalbėtis su vaiku apie mokyklą

- ▶ Skirkite vaikui savo pilną dėmesį.
- ▶ Priimkite rimtai ir vertinkite viską, ką vaikas jums pasakoja.
- ▶ Neformalus laikas, laisvalaikis drauge dažnai yra gera proga kalbėtis su savo vaiku apie jo dieną mokykloje.
- ▶ Aktyvaus klausimo technikos: buvimas arti vaiko, jo kalbėjimo nepertraukimas, žiūrėjimas į jį, vengimas klausimų, kurie pertraukia vaiko „minčių traukinį“, koncentravimasis į tai, ką vaikas sako, o ne galvojimas, ką jūs sakysite toliau, rodymas vaikui, kad jums įdomu, tai, ką jis sako, jis yra girdimas ir suprantamas.

Vietoje „Kaip sekėsi?“...

- ▶ Kas buvo smagu, juokinga mokykloje šiandien?
- ▶ Kas tau labiausiai šiandien patiko mokykloje?
- ▶ Kaip šiuo metu atrodo tavo klasė?
- ▶ Su kuo šiandien žaidei, kalbėjai mokykloje?
- ▶ Kuriuos dalykus mokėtės šiandien?
- ▶ Ką valgėte pietums? Ir pan.

Vaiko skatinimas ir įvertinimai

- ▶ Suteikite grįžtamąjį ryšį vaikui ir aptarkite jo pažangą.
- ▶ Prieš aptariant klaidas, svarbu įterpti pagyrimą už tai, ką vaikas atliko gerai, tokiu būdu jam bus lengviau priimti ir analizuoti klaidas.
- ▶ Tėvai privalo tiksliai pasakyti, kas jiems patiko ir už ką skirtas pagyrimas.
- ▶ Pagiriant svarbu atsižvelgti į užduoties sudėtingumą ir į vaiko gebėjimus.
- ▶ Pabrėžkite ne puikų rezultatą, bet vaiko pastangas siekiant rezultato.

Vaiko skatinimas ir įvertinimai

- ▶ Gavus prastą įvertinimą verta patyrinėti priežastis.
- ▶ Savo vaiko gebėjimus lyginkite su jo paties, o ne su kitų vaikų gebėjimais.
- ▶ Už prastus įvertinimus neturėtų grėsti atstūmimas ar bausmės, tai sukuria vaikui nereikalingą įtampą.
- ▶ Parodykite vaikui, kad jūs domitės jo visais užsiėmimais - būreliais, pomėgiais ir pan., ne tik pasiekimais ir pažanga mokykloje.
- ▶ Pasirūpinkite, kad jūsų vaikas patirtų sėkmę ir už mokyklos ribų.

Ačiū už Jūsų dėmesį!

Psichologė Irma Ratautienė

210 kab.

tel. 852770682

irma.ratautiene@pliaterytes.lt

